ବ୍ୟାସ ବକ୍ତୃତାମାଳା

ତା. ୧୨.୦୮.୨୦୨୨ ଠାରୁ ତା ୧୪.୦୮.୨୦୨୨ ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ତାରିଖ : ୧୩.୦୮.୨୦୨୨

ବିଷୟ : ଆଧୁନିକତା ଓ ଆମ ସଂସ୍କୃତି

ବକ୍ତା : ପ୍ରଫେସର ଡ଼ଃ କୁମରବର ଦାସ

ବ୍ୟାସନଗର ସ୍ୱୟଂ ଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ

ଯାଜପୁର ରୋଡ଼, ଯାଜପୁର

ଆଧୂନିକତା ଓ ଆମ ସଂସ୍କୃତି

ପ୍ରଫେସର କୁମାର ବର ଦାସ
ପୂର୍ବତନ କୁଳପତି
ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
ଫୋନ - ୯୪୩୭୧୪୪୩୭୫

ସହରୀକରଣ ସାଜିଛି ଭୋଗବାଦୀ ଓ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଦୁନିଆର ପେଣ୍ଠସ୍ଥଳୀ। ଆଜି ଆଧୁନିକୀକରଣର ମହାପ୍ରବାହରେ ସମସ୍ତେ ଆଜି ନିମଗ୍ନ। ଅଧିକ ଶକ୍ତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଥାଉ କି ନଥାଉ ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ କରିବା, ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ ଥାଉ କି ନଥାଉ ଅଧିକ କ୍ରୟ , ଅଧିକ ଉପଭୋଗ କରିବା ଲାଳସାରେ ସମସ୍ତେ ଧାଉଁଛୁ। ବସ୍ତୁବାଦର କୁହେଳିକା ଭିତରେ, କିଛି ଝାମ୍ପି ନେବାକୁ ନିଜ ନିଜ ସ୍ତରରେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟଗ୍ର ଓ ଉଦ୍ୟମରତ। ସମସ୍ତେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାପ୍ରବଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି। ଏହାଦ୍ୱାରା ସମାଜରେ ହୀନମନ୍ୟତା ଓ ବିକୃତ ମାନସିକତା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭାବେ ବ୍ୟାପୁଛି। ଏହା ସାଥିରେ ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଓ ମାନବୀୟ ଚେତନାର କ୍ଷିପ୍ର ଗୁଣାତ୍ମକ ଅବକ୍ଷୟ ଘଟୁଛି। ସଂସ୍କୃତି ବଦଳରେ ନଗ୍ନ ସଭ୍ୟତା ର ପ୍ରସାର ହେଉଛି ।

ସଭ୍ୟତା ଆଜି ବାହ୍ୟ ଚାକଚକ୍ୟରେ ବନ୍ଧା ପଡିଛି । ଆଧୂନିକ ସଭ୍ୟତା ମଣିଷ ର ଇନ୍ଦ୍ରୀୟ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସାରିତ ଓ କବଳିତ । ରାବଣ ଥିଲେ ଖୁବ୍ ସଭ୍ୟ ଓ ମହା ଜ୍ଞାନୀ । ତାଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ଓ ଆଧୂନିକତା ର ଶୀର୍ଷ ରେ ପାହଂଚି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରାମ ଥିଲେ ଖୁବ୍ ସଂସ୍କୃତି ସମ୍ପନ୍ନ । ଭଲ ସଂସ୍କୃତି ଉନ୍ନତ ସଭ୍ୟତା କୁ ହିଁ ବୁଝାଏ । କିନ୍ତୁ ଉନ୍ନତ ସଭ୍ୟତା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସଂସ୍କୃତି କୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ। ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତରେ ବି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ କୁସଂସ୍କାର ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି। କର୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ ନ କରି ଭାଗ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା। ସାରା ସମାଜ ଆମର ଧାଉଁଛି ଭୁଲ୍ ରାସ୍ତାରେ। ଶିକ୍ଷିତ ବର୍ଗଙ୍କ ଭିତରେ ମିଥ୍ୟା, ଛଳନା, ପ୍ରତାରଣା, ପ୍ରବଂଚନା, ହିଂସା, ସନ୍ଦେହ, ଦ୍ୱେଷ , ଆଳସ୍ୟ , ଅୟସଖୋର ମାନୋଭାବ,ଜିନିଷପତ୍ର ନଷ୍ଟ କରିବାମାନସିକତା ଓ ଅହଂଭାବ ସବୁ କିଛି ବଢିଚାଲିଛି। ଏହିସବୁ ହିଁ ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧି। ଏହା କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ସମାଜର ଲକ୍ଷଣ ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଆଜି ଯଦି କିଏ ମଣିଷ କୁ ଶାସନ କରୁଥାଏ ତାହା ହେଉଛି କେବଳ ଟଙ୍କା,ଲୋଭ ଓ କୃତିମତା । ଆଜି ଯଦି କିଛି ବୈଷମ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାଏ ତାହା ହେଉଛି କଳା ଧନ। ପ୍ରେମ, ଶାନ୍ତି , ବିଶ୍ୱାସ ଓ ସୁରକ୍ଷାର ଅଭାବ ସବୁଆଡ଼େ।

ସଂସ୍କୃତି ଏକ ବୃହତର ପରୀଧି। ଏହା ମଣିଷ ସମାଜ ପାଖରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ସାଧନ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟର ସମଷ୍ଟି। ଏହା ସମାଜିକ ଚେତନା ର ନୈତିକ ଭିତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାନବିକତାର ଆଧାର। ଏହା ସ୍ୱାଧୀନ, ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ। ଏହା କଳାର ଉତ୍କର୍ଷତାକୁ ଆହୁରି ବର୍ଦ୍ଧନ କରାଇବାର ମାର୍ଗ। ସଂସ୍କୃତି ପୃଥିବୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାର ମାଧମ। ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିପୂରକ, ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇଟି ପାର୍ଶ୍ୱ। କିନ୍ତୁ ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ମୂଳ , ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ଡାଳ। ରଂଗ ବିହୀନ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଯାହା , ନିଳିମା ବିହୁନେ ଆକାଶ ଯାହା , ସଂସ୍କୃତି ବିହୀନ ସଭ୍ୟତା ସେଇୟା । ସଂସ୍କୃତି ଏକ ଦେଶର କିମ୍ବା ସମାଜର ସମସ୍ତ କଳା, ଚଳଣି,ଧର୍ମ, ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ପ୍ରଥା, ପରମ୍ପରା, ବ୍ୟବହାର, ବିଶ୍ୱାସ, ଶୃଙ୍ଖଳା, ଅଭ୍ୟାସ, ଉପାସନା, ଆଇନ, ଆଦର୍ଶ,କ୍ଷମତା ର ସମାରୋହ। ଏହା ସବୁ ମଣିଷର ଜ୍ଞାନ ଓ ବୁଦ୍ଧି ରହିତ। ସଂସ୍କୃତି ଦ୍ୱାରା ସମାଜ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦିଗନ୍ତ କୁ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ କରେ । ଜ୍ଞାନର ପରିପକ୍ୱତା ସଂସ୍କୃତିକୁ ରକ୍ଷାକରେ । ସଂସ୍କୃତି ଜାତୀୟ ପ୍ରେମ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚେତନା ଜାଗ୍ରତ କରାଏ । ସମସ୍ତ ସଂସ୍କୃତିକ ଉପାଦାନ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି, ପିଡି ପରେ ପିଡି ମଣିଷ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାଏ। ଏ ସବୁ ଉପାଦାନ ମଣିଷର ବିଚାର ଓ ଯୁକ୍ତି ପାଖେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ହରାନ୍ତି ନାହିଁ। ଏ ସବୁ ଉପାଦାନ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସାମାଜିକ ସଦସ୍ୟ ହିସାବରେ ଆହରଣ କରିଥାଏ। ସଂସ୍କୃତି ଅନେକ ବିଷୟୀଭୂତ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଦର୍ଶନକୁ ବୁଝାଏ, ଯାହା ଗୋଟେ ପିଡିରୁ ପର ପିଡିକୁ ସାମାଜିକ ଶିକ୍ଷା ମାଧମରେ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଥାଏ। ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବହୁ ସଂସ୍କୃତି ଭିତିକ ଭାବଧାରା ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତିର ସମନ୍ୱୟ ଓ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଉଦାରତା, ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ଥିତିକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଏ। ସଂସ୍କୃତିକୁ ନିରପେକ୍ଷ ସମୀକ୍ଷା କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀଭୂକ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। କାରଣ କୌଣସି ଏକ ସମୀକ୍ଷା ହିଁ କୌଣସି ଏକ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆଧାରିତ ହୋଇଯାଏ।

ସାର୍ବଜନୀନ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉପାଦାନ ଗୁଡିକ ହେଲା ଧର୍ମ, କଳା, ନାଚ, ଗୀତ, ପରମ୍ପରା, ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା, ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟା, ରୋଷେଇ, ବାସସ୍ଥାନ, ଲୁଗାପଟା, ଖାଦ୍ୟପେୟ ଇତ୍ୟାଦି। ସଂସ୍କୃତିର ଅଲେଖିକ ଦିଗ ଯାହା ଅଛି, ସାମାଜିକ ସଂଗଠନ, ଶୃଙ୍ଖଳା, ଦର୍ଶନ, ସାହିତ୍ୟ (ଲିଖିତ ଓ ଅଲିଖିତ), କାଳ୍ପନିକ ଇତିହାସ (ମାଇଥୋଲୋଜି) ଏବଂ ବିଜ୍ଞାନ। ଏହା ସମାଜରେ ପରମ୍ପରାଗତ ସମ୍ପଦକୁ ବୁଝାଏ। ସଂସ୍କୃତି ସମାଜର ଓ ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ଓ ଗ୍ରହଣୀୟତାକୁ ଅଲିଖିତ ଭାବେ ସଂହିତାବଦ୍ଧ

କରିଥାଏ। ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିର ପୋଷାକ, ବ୍ୟବହାର, ଭାଷାର ଏକ ଅଲେଖା ପଥ ଦର୍ଶକ ଲେଖା। ଏହା ସାମାଜିକ ଗୋଷ୍ଠି ଆଶାର ଏକ ନିର୍ଧାରିତ ଧାରା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ। ମଣିଷ ଧିରେ ଧିରେ ସମାଜଶୀଳତା ମାଧ୍ୟମରେ ଆପଣେଇ ନିଏ। ସାଂସ୍କୃତିକ ଉନ୍ନତିର ସୋପାନ ଅନେକ ସମୟରେ ସମାଜର ଶିକ୍ଷିତ ବର୍ଗଙ୍କର ଉଚ୍ଚା ସଂସ୍କୃତି ଓ ସମାଜର ଅଶିକ୍ଷିତ ବର୍ଗର ନିଚ୍ଚା ସଂସ୍କୃତି ସୃଷ୍ଟି କରେ। ସହରୀ ସଂସ୍କୃତି, ଲୋକପ୍ରିୟ ସଂସ୍କୃତି କିମ୍ବା ଗାଉଁଲି ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ ପ୍ରଭେଦ ଅଛି।

ପ୍ରଥମେ ରୁଷୋ ସଭ୍ୟ ଓ ଅସଭ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଇଲେ। ସେଥିରୁ ସ୍ପେନସରଙ୍କ ଡାରଉଇନିଜ୍ମ ତତ୍ୱ ଓ ମୋର୍ଗାନଙ୍କର ସାଂସ୍କୃତିକ ବିବର୍ତନ ସୂତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା। ଏଇ ପ୍ରକାର ଉଚ୍ଚା ନିଚ୍ଚା ସଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରଭେଦ, ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଅଶିକ୍ଷିତ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନ ଚର୍ଯ୍ୟାର ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ସୂଚାଏ। ଏବଂ ସଭ୍ୟ ଅସଭ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଉପନିବେଶିକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଉପନିବେଶିକତାର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସଂଘର୍ଷକୁ ବୁଝାଏ। ମାର୍କସ୍‌ଙ୍କ ମତାନୁଯାୟୀ ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ପର୍କ ସମାଜର ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମୂଳ (ଷ୍ଟ୍ରକ୍‌ଚର) ଯାହାର ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ଡାଳ (ସୁପର ଷ୍ଟ୍ରକ୍‌ଚର)। ମାର୍କସବାଦୀ ପ୍ରବକ୍ତାମାନେ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ଶିକ୍ଷିତ ମାଲିକ ଗୋଷ୍ଠି ଅଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରମିକ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିବାକୁ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଏକ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରି ଏକ ମିଛ ସଚେତନା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି। ସହରର ଶାସକଶ୍ରେଣୀ ଆଦର୍ଶ ଓ ସଫଳତାର ନମୁନା ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି। ସହର ଶିକ୍ଷିତ ବର୍ଗ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବାରୁ ସହରୀ ସଂସ୍କୃତି ଏବେ ସଭ୍ୟତା ସାଙ୍ଗେ ଏକା ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି। ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ସଭ୍ୟତା ସାଙ୍ଗେ ସହରୀ ସଂସ୍କୃତିର ରାଜଯୋଟକ ଘଟିଛି। ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଭାଷାରେ ସଂସ୍କୃତି ଏକ ଚିନ୍ତା କରିବା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଧାରା। ମନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ମତରେ ମଣିଷର ମନ ସଂସ୍କୃତି ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ। ସଂସ୍କୃତି ସହ ମଣିଷର ଆବେଗ ଯୋଡି ହୋଇଥାଏ। ଜାପାନର ଲୋକେ ତାଙ୍କର ସାକାରତ୍ମକ ଆବେଗକୁ ଆମେରିକୀୟ ନାଗରିକଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଚାପିକି ରଖିଥାନ୍ତି। ସଂସ୍କୃତି ଲୋକଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ଓ ଆବେଗକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ପ୍ରବାବିତ କରେ। ଲୋକେ ଗୋଟେ ଘଟଣାକୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ବୁଝନ୍ତି। ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଆଇନ,କ୍ଷମତା ପୂର୍ବକ ଆଦେଶ ଦିଏ। ଯାହା ଫଳରେ ଲୋକେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟେ ସଂସ୍କୃତିକୁ ସାମ୍ନା କଲେ ବହୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ପଡନ୍ତି। ସଂସ୍କୃତି, ବଂଶର ଆଦ୍ୟ ଉତ୍ପତି, ଧର୍ମ, ଜାତି, ଲିଙ୍ଗ, ପରମ୍ପରା, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆଧାରରେ ଧିରେ ଧିରେ ସଙ୍ଗଠିତ ହୋଇ ସମାଜରେ ଆଦୃତ ହୋଇଥାଏ। କିଛି ସଂସ୍କୃତିରେ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ଉତ୍ସବ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗହଣା ବା ପୋଷାକକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଏ। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ ଗଛ ଏକ ଧର୍ମକର୍ମ ବସ୍ତୁ। ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ବିବାହୀତା ମହିଳା ମଥାରେ ସିନ୍ଦୂରଟୋପା ଏକ ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରତୀକ। ଏହା ଉଭୟ ସାମାଜିକ ଓ ଧାର୍ମୀକ ଜୀବନଶୈଳୀର ନିଦର୍ଶନ। ସଂସ୍କୃତି ମଣିଷ ସମାଜର ଜ୍ଞାନ, ଅଜ୍ଞାନ, ବିଜ୍ଞାନ, କୌଶଳ, ବିଶ୍ୱାସ, ଅବିଶ୍ୱାସ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ଦୃଷ୍ଟି, ଦୂରଦୃଷ୍ଟୀର,ଧାର୍ମିକ, ଆଧାତ୍ମିକସତାର ସମାହାର ବା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଢାଂଚା । ସଂସ୍କୃତିର ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଠଟି ବିଭାଗ ଅଛି ଃ ୧)ଭୂଗୋଳ ୨)ଧର୍ମ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ୩) କଳା ଓ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ୪) ସରକାର, ରାଜନୀତି ଓ ଆଇନ ୫) ଚାଷୀ ଓ ଯୋଗାଯୋଗ ୬) ଅର୍ଥନୀତି ଓ ଜୀବିକା ୭) ରାଜନୀତି ଓ ପରମ୍ପରା ୮) ସମାଜ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ

କୌଣସି ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯାହା ଭାବେ ଓ କରେ ତାହା ତା'ର ବ୍ୟବହାରିକ ଶୈଳୀରୁ ଜଣାପଡେ। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ କେତେକ ଦେଶରେ ଧରନ୍ତୁ ଚୀନ୍ ଦେଶ କଥା, ସେଠି ସର୍ବସାଧାରଣ ସ୍ଥାନରେ କାହାକୁ ବି ଚାହିଁ ପାରିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟର ଅତି ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇପାରିବ। ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଯଦି ଆପଣ ଗୋଟେ ଖାଲିଥିବା ବସ୍‌ରେ ଚଢିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ପ୍ରାୟ ଖାଲି ପଡିଥିବା ସିନେମା ହଲରେ ପଶିଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ପାଖ ସିଟ୍‌ରେ କେବଳ ଜଣେ ଲୋକ ବସିଛନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣ ବସିଯାଆନ୍ତି ତେବେ ତାକୁ ସହଜ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ କିନ୍ତୁ ଆମେରିକାରେ ଯଦି ବସ୍‌ରେ ସିଟ୍ ଖାଲିପଡିଛି ତେବେ ଜଣେ ଲୋକ ଖାଲି ପଡିଥିବା ସିଟ୍‌ରେ ବସେନି ସିଟ୍ ,ସେମିତି ଖାଲି ରହେ। ଏ ସବୁ କଥା କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଏଇୟା ଯେ ସଂସ୍କୃତିର ବିଭିନ୍ନ ପରିଭାଷା ରହିଛି। ଏଇ ସବୁ ପରିଭାଷା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ଠିକ୍- ଏ କଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବନି। ଏହା କେବଳ ଏକ ଏକ ଭିନ୍ନତା। ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଯାଇଥାଉ ଓ ସେଠି ଖାଦ୍ୟ ଖାଉ; ସେଠି ଆମେ ଆମ ନିଜ ଦେଶର ଖାଦ୍ୟକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଥାଉ। ସେଠି ଆମେ ଆମ ନିଜ ରୁଚି ଅନୁଯାୟୀ ଖାଇଥାଉ। କାରଣ ଆମ ଖାଦ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ। ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଦେଖି ଏଭଳି ମନ୍ତବ୍ୟ ବି ଦେଇଥାଉ ଯେ, "ଲୋକମାନେ ପୋକ ଯୋକ, କୀଟ ପତଙ୍ଗ ଖାଇବା ଅନୁଚିତ।" ଗୋଟେ ଜାତି ବା ସମାଜ ନିଜ ସଂସ୍କୃତିରୁ ଜଣାପଡେ। ତାହାର ଅଦ୍ୱିତୀୟତା ରୁ ସେଇ ସମାଜକୁ ଲୋକ ଜାଣି ପାରନ୍ତି। ଗୋଟେ କ୍ଲାସିକ ବହି ବିଷୟରେ ଶୁଣୁ କିମ୍ବା ଗୋଟେ ବହୁଚର୍ଚ୍ଚିତ ଗୋଟେ ପେଣ୍ଟିଂକୁ ଆମେ ଦେଖୁ, କିନ୍ତୁ ନା ସେ ବହିକୁ ଆମେ ପଢିଥାଉ; ନା ସେ ପେଣ୍ଟିଂରୁ କିଛି ବୁଝିଥାଉ। କିନ୍ତୁ ଆମେ ତା'ର ଭୂୟସୀ ପ୍ରଶଂସା କରିଥାଉ। କିନ୍ତୁ ଏତିକି ତ ଜାଣିଥାଉ ଯେ ସେ ବହି ଓ ପେଣ୍ଟିଂ ନିଶ୍ଚୟ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର। ଜୀବନର କଥାକୁ ଉଭୟେ ଦର୍ଶାଇ ଥାନ୍ତି। ପାଠକ ଓ ଦର୍ଶକ, ଲେଖକ ଓ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାନ୍ତି। ପ୍ରକୃତ କଳା ପାଠକ ଓ ଦର୍ଶକକୁ ସଚେତନ କରିଥାଏ।

ଜୀବନ ଭିତରେ ଭାବ ଭରି ରହିଥାଏ । କେତେ ଭାବ ଅନ୍ତରକୁ ଉଦ୍‌ବେଳିତ କରିଥାଏ । ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ, ରାଗ, ଶୋକ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏ ସବୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭାବ । ଯେତେବେଳେ ଭାବ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ଉଛୁଳି ଆସେ, ସେତିକି ବେଳେ ସେ ସାହିତ୍ୟ, ସଂଗୀତ ଓ କଳାର ରୂପ ନିଏ । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ହେଉଛି ଉଛୁଳା ଭାବର ପରିଣତି । ସଂସ୍କୃତି, କଳା ଓ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରତିଫଳନ । ସାହିତ୍ୟ କଳା, ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସୃଜନଶୀଳତା ସମାଜକୁ ରାଜନୀତି ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଗତିଶୀଳ କରାଇଥାଏ । କଳା ଓ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜର ଦର୍ପଣ । ଉଭୟେ ଘରର ଝର୍କା ସଦୃଶ୍ୟ ଯା'ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ସମାଜକୁ ଦେଖିପାରିବ । ସମାଜର ଭଲ ଓ ଖରାପ ଛବି ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ଛବିକୁ ଶିଳ୍ପୀ ନିଜ ତୂଳୀରେ ଆଙ୍କିଥାଏ । ଶିଳ୍ପୀ, ଲେଖକ, କବି, ପ୍ରାବନ୍ଧିକ, ନାଟ୍ୟକାର ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତଶିଳ୍ପୀ ନିଜର କୃତି, ଗଳ୍ପ, ଉପନ୍ୟାସ, କବିତା, ପ୍ରବନ୍ଧ ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତରେ ଜୀବନର ପ୍ରତିରୂପକୁ ହିଁ ଦେଖାଇଥାଏ । ଏକ ନାନ୍ଦନିକ ମାଧୁରିମାରେ ଏ ଜୀବନ ସୁନ୍ଦର ଓ ପରିପୁଷ୍ଟ - ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ରଷ୍ଟା ଏହି କଥା ହିଁ କହିଥାଏ ।

ସମାଜ କ୍ରମଶଃ ଏଇ ସବୁ କଳା ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କହିଲେ ଏକ ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ ଆଣିଥାଏ । ଏକ ଜାତିର ସଂସ୍କୃତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଗଛଟିଏ ଲଗାଏ କିନ୍ତୁ ତା'ର ଛାଇ ତାକୁ ଦେବାଯାଏ ସିଏ ବଂଚି ନଥାଏ । ର ସଂସ୍କୃତିର ଏଇ ଗଛ ଲଗେଇବା ନିସ୍ୱାର୍ଥପର ମନୋବୃତିର ପରିଚାୟକ । ସୃଜନ ଜଗତରେ କୁତ୍ରିମତାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ସମାଜ ପାଇଁ ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ କ୍ଷତିକାରକ ଯାହାର ସମାଜ ପାଇଁ କୌଣସି ଅବଦାନ ନଥାଏ କି ସିଏ କିଛି ହରାଏ ନାହିଁ । ଏକ ଉତମ ସମାଜ ସିଏ ଯେଉଁଠି ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଜଣେ କଳାକାର ସମ୍ମାନୀତ ହୋଇଥାଏ । ସାମଗ୍ରୀକ ଭାବରେ ଯେଉଁ ସମାଜ ଜାତି ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ଲିଙ୍ଗର ପ୍ରଭେଦ ନ ରଖି ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କୁ ନିଜ କୃତିର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଏ, ତାହା ହିଁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜ ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା ।

ଆଜି ଆଧୁନିକୀକରଣର ମହାପ୍ରବାହରେ ସମସ୍ତେ ଆଜି ନିମଗ୍ନ । ଅଧିକ ଶକ୍ତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଥାଉ କି ନଥାଉ ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ କରିବା, ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ ଥାଉ କି ନଥାଉ ଅଧିକ କ୍ରୟ ,ଅଧିକ ଉପଭୋଗ କରିବା ଲାଳସାରେ ସମସ୍ତେ ଧାଉଁଛୁ । ସହରୀକରଣ ସାଜିଛି ଭୋଗବାଦୀ ଓ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଦୁନିଆର ପେଣ୍ଠସ୍ଥଳୀ । ବସ୍ତୁବାଦର କୁହେଳିକା ଭିତରେ, କିଛି ଝାମ୍ପି ନେବାକୁ ନିଜ ନିଜ ସ୍ତରରେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟଗ୍ର ଓ ଉଦ୍ୟମରତ । ସମସ୍ତେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାପ୍ରବଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଛୁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସମାଜରେ ହୀନମନ୍ୟତା ଓ ବିକୃତ ମାନସିକତା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭାବେ ବ୍ୟାପୁଛି । ଏହା ସାଥିରେ ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଓ ମାନବୀୟ ଚେତନାର କ୍ଷିପ୍ର ଗୁଣାତ୍ମକ ଅବକ୍ଷୟ ଘଟୁଛି । ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ବିଜ୍ଞାନ ଜଗତ୍‌ରେ ବି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ କୁସଂସ୍କାର ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । କର୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ ନ କରି ଭାଗ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା । ସାରା ସମାଜ ଆମର ଧାଉଁଛି ଭୁଲ୍ ରାସ୍ତାରେ । ଶିକ୍ଷିତ ବର୍ଗଙ୍କ ଭିତରେ ମିଥ୍ୟା ଛଳନା, ପ୍ରତାରଣା, ପ୍ରବଂଚନା, ହିଂସା, ସନ୍ଦେହ, ଦ୍ୱେଷ ଓ ଅହଂଭାବ ସବୁ କିଛି ବଢିଚାଲିଛି । ଏହିସବୁ ହିଁ ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧି । ଏହା କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ସମାଜର ଲକ୍ଷଣ ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଆଜି ଯଦି କିଏ ଶାସନ କରୁଥାଏ ତାହ ହେଉଛି କେବଳ ଟଙ୍କା । ଶାନ୍ତି ଓ ସୁରକ୍ଷାର ଅଭାବ ସବୁଆଡ଼େ । ସମାଜ ଆମର ପାଲଟିଛି କୃତ୍ରିମ ଓ ରୁଗ୍‌ଣ । ତେଣୁ ଏ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସାହିତ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ସମାଜକୁ ସୁସ୍ଥ ରଖିବା, ସମାଜକୁ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷକୁ ଠିକ୍ ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର କରିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେବା । ଓଡିଆ ଭାଷା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମାନ୍ୟତା ପାଇଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ଆମର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶାର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ବିମୁଖତା ଖୁବ୍ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଚାକିରିଆ ମନୋବୃତି ଆମକୁ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆକୃଷ୍ଟ କରୁଛି । ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଆଦୌ ବଢୁ ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରକାର ପାଠପଢ଼ା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା, ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସାମାଜିକ ସମ୍ପୃକ୍ତି କମି କମି ଯାଉଛି । ପିଲାମାନଙ୍କ ଶୈଶବର ସୁଖ ହଜିଗଲାଣି । ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାକୁ ଅଧିକ ଉପଭୋଗମୟ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଆଦୌ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମେଧା ଶକ୍ତି ଅତିରିକ୍ତ ପାଠପଢ଼ା ଚାପରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି । ନୂଆ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପିଲାଙ୍କ ସୃଜନୀ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ କରିବା ବାହାନା କରୁଛି ମାତ୍ର । ଇଂରାଜୀରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ଆଦୌ ଦୋଷାବହ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଇଂରାଜୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଅହମିକା ଓ ବିଦେଶୀ ମାନସିକତା ଆମର ଯୁବ ପିଢ଼ୀକୁ ଗ୍ରାସ କରିବା ଖୁବ୍ ବିପଦ୍‌ଜନକ ।

ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ଲୋକଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଓ ଅନୁରାଗ କମିବାରେ ଲାଗିଛି । ବିଶେଷକରି ଓଡିଆ ପାଠକମାନଙ୍କର ବହି କିଣିବା ପ୍ରବଣତା ଖୁବ୍ କମି କମି ଯାଉଛି । ପୁସ୍ତକର କୌଣସି ବିକଳ୍ପ ନାହିଁ ଯେପରି ମାଆ ,ଲାଇବ୍ରେରୀ,ଶିକ୍ଷକ ଇତ୍ୟାଦିର ବିକଳ୍ପ ନଥାଏ । କୌଣସି ମାଆ ଅସୁନ୍ଦରୀ ନୁହଁନ୍ତି । କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ଅଦରକାରୀ ନୁହେଁ, କୌଣସି ଫଳ ସ୍ୱାଦହୀନ ନୁହେଁ । କୌଣସି ଫୁଲ ଗନ୍ଧହୀନ ନୁହେଁ । କୌଣସି ନାରୀ ବିଧବା ନୁହଁନ୍ତି । କୌଣସି ଶିଶୁ ଜାରଜ ନୁହଁନ୍ତି । କୌଣସି ପାଣି ଖରାପ ନୁହେଁ । ଏ ସବୁ କଥା କହିବାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଏ ସୃଷ୍ଟିରେ ସବୁ କିଛି ମହନୀୟ । ଜଣେ ଶିଳ୍ପୀର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସବୁ ସୁନ୍ଦର । ସେହି ଲୋକ ସୁଖୀ ଯାହାର ଗୋଟେ ଲାଇବ୍ରେରୀ ଅଛି, କିଛି ଭଲ ପେଟିଂ ଅଛି, ଗୋଟେ ବଗିଚା ଅଛି । ଏ ସବୁ ହିଁ ତା'ର ସ୍ୱର୍ଗ । ସିଏ ମରିସାରି ସ୍ୱର୍ଗ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁବନି । ଆମେ ପିଲାଙ୍କ ସେଇ ପୁସ୍ତକ ପଢିବାକୁ ଦେବାନି ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକ ଆମକୁ ଭଲ ଲାଗିଲାନି । କିଛି ଲୋକ ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ବହି ପଢନ୍ତି । ପିଲାଙ୍କ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କଲାପରି କଥା । ସମୟ କାଟିବା ପାଇଁ ବହି ପଢନ୍ତି । ବର୍ଷମାନଙ୍କ ସହିତ ଆହୁରି

ଜୀବନ ଯୋଡିବା ପାଇଁ ବହି ପଢିବା ଉଚିତ। ଜୀବନ ସହିତ ବର୍ଷମାନଙ୍କୁ ଯୋଡିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ। ଉଚ୍ଚମାନର ଜୀବନ ପାଇଁ, ଏକ ବୌଦ୍ଧିକ ଉତରଣ ପାଇଁ ବହି ପଢିବା ଉଚିତ। ବହି ହିଁ ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାଥି । ଚିନ୍ତାଶକ୍ତିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାପାଇଁ ମାତୃ ଭାଷା ପ୍ରତି ପ୍ରେମ ଓ ମାତୃ ଭାଷାରେ ଲିଖନ ଓ ପଠନ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ଉଚିତ।

ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି କେତେ ଉନ୍ନତ ଓ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ। ଆମ ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ପ୍ରେମ, ତ୍ୟାଗ,ସେବା, ଭକ୍ତି ର ସଂସ୍କୃତି। ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାନବିକତାର ଆଧାର। ଏହା ସ୍ୱାଧୀନ; ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ। ମଣିଷର ଜ୍ଞାନର ପରିପକ୍ୱତା ସଂସ୍କୃତିକୁ ରକ୍ଷା କରେ ଓ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କରେ। ସଂସ୍କୃତି ଜାତୀୟ ପ୍ରେମ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚେତନା ଜାଗ୍ରତ କରେ। ସଂସ୍କୃତିକ ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି, ପିଡି ପରେ ପିଡି ମଣିଷ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାଏ। କିନ୍ତୁ ଆମ ସଂସ୍କୃତି ଆଜି କେବଳ ଔପଚିରିତାରେ(ପୂଜା,ଉପାସନା, ପର୍ବ, ତିଥିବାର, ନକ୍ଷେତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି) ବନ୍ଧା।

ସମାଜ ଆମର ପାଲଟିଛି କୃତ୍ରିମ ଓ ରୁଗ୍ଣ। ତେଣୁ ଏ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସାହିତ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ସମାଜକୁ ସୁସ୍ଥ ରଖିବା, ସମାଜକୁ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷକୁ ଠିକ୍ ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର କରିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦେବା। ଓଡିଆ ଭାଷା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମାନ୍ୟତା ପାଇଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ଆମର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶାର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ବିମୁଖତା ଖୁବ୍ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି। ଚାକିରିଆ ମନୋବୃତି ଆମକୁ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆକୃଷ୍ଟ କରୁଛି। ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଆଦୌ ବଢୁ ନାହିଁ। ଏ ପ୍ରକାର ପାଠପଢ଼ା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା, ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସାମାଜିକ ସମ୍ପୃକ୍ତି କମି କମି ଯାଉଛି। ପିଲାମାନଙ୍କ ଶୈଶବର ଅନନ୍ଦ ହଜିଗଲାଣି। ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାକୁ ଅଧିକ ଉପଭୋଗମୟ କରିବା ପରିବର୍ତେ ମାନସିକ ଚାପ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ସେମାନଙ୍କ ମେଧା ଶକ୍ତି ଅତିରିକ୍ତ ପାଠପଢ଼ା ଚାପରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି। ପାଠ ଆଉ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବଜାରର କିଣାବିକା ବସ୍ତୁ ହୋଇ ଯାଇଛି। ନୂଆ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପିଲାଙ୍କ ସୃଜନୀ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ କରିବାର ବାହାନା କରୁଛି ମାତ୍ର। ପିଲାମାନଙ୍କର ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆଇକ୍ୟୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ସତ, କିନ୍ତୁ ସେମାନ ଙ୍କର ସିକ୍ୟୁ(କଲ୍‌ଚରାଲ କୋସେଣ୍ଟ) ଇକ୍ୟୁ (ଇମୋସ୍‌ନାଲ କୋସେଣ୍ଟ)) ଆଉ ଏକ୍ୟୁ (ଆଡ୍‌ଭର୍‌ସିଟି କୋସେଣ୍ଟ) ରେ ହ୍ରାସ ଘଟୁଛି। ସେମାନେ ପୂରା ଛାତ୍ର ହୋଇ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଅଧା ପିଲା। ସଂସ୍କୃତି ଦିଗରେ ଶୂନ ଓ ଆଧାତ୍ମୀକତା ଦୀଗରେ ଦେବାଳିଆ । ସେମାନଙ୍କର ସଂସ୍କାର ବିହୀନ ଜୀବନ ଚର୍ଯ୍ୟା । ସଂସ୍କାର ବିନା ସଂସ୍କୃତି ଅସିମୀଚିନ। ଇଂରାଜୀରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ଆଦୌ ଦୋଷାବହ ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ଇଂରାଜୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଅହମିକା ଓ ବିଦେଶୀ ମାନସିକତା ଆମର ଯୁବ ପିଢ଼ୀକୁ ଗ୍ରାସ କରିବା ଖୁବ୍ ବିପଦ୍‌ଜନକ।

ସମସ୍ତେ ସଫଳତା ପାଇଁ ଆତ୍ମ କୈନ୍ଦ୍ରିକ ହୋଇ ଉଠୁଛନ୍ତି। ମନୁଷ୍ୟ ଅର୍ଥ, ପଦ, କ୍ଷମତା ଭିତରେ ସଫଳତା ସହ ହସିଲେ ବି ଜୀବନରେ ଶାନ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଅଛି। ସଭ୍ୟତା ଠାର ସଂସ୍କୃତି ଅଲଗା, ଯେବେଠୁଁ ସୁଖ ଠାରୁ ଆନନ୍ଦ; ଆଉ ଜୀବିକା ଠାରୁ ଜୀବନ,ଧର୍ମ ଠାରୁ ଆଧାତ୍ମୀକତା ଅଲଗା ହେଇଯାଇଛି। ପ୍ରାକୃତିକତା ଠାରୁ କୃତିମତା ର ଦୂରତ୍ୱ ,ମମି ଠାରୁ ମା ର ଦୂରତ୍ୱ, ଶିକ୍ଷକ ଠାରୁ ଗୁରୁ ର ଦୂରତ୍ୱ ଯେତିକି ବଢିଛି ସଭ୍ୟତା ଠାରୁ ସଂସ୍କୃତି ଦୂରତ୍ୱ ସେତିକି ବଢିଛି। ନଦୀ ସହ ସମୁଦ୍ରର , ଜହ୍ନ ସହ ଜୋସ୍ନାର, ନକ୍ଷେତ୍ର ସହ ଆକାଶର ଯେତିକି ନିବିଡ ସଂପର୍କ , ସଂସ୍କୃତି ସହ ଜୀବନ ର ସଂପର୍କ ସେତିକି ନିବିଡ। ଭୋଗବାଦୀ ସଭ୍ୟତା ମଣିଷ କୁ ଲୋଭଗ୍ରସ୍ଥ ଓ ଅୟସଖୋର କରିଦେଇଛି। ଶିକ୍ଷିତ, ଧନୀ ଓ ସଫଳ ଲୋକେ ଅଧିକ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାରେ ଜଡ଼ିତ, ଯଦିଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧରୁ କିଛି ସାଧୁ ଓ ଅଧିକ କର୍ମଠ ହେଇପାରନ୍ତି। ପେଷା, ପଇସା, ଚାକିରୀ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ସମ୍ମାନ ପଛରେ ଆଖି ବୁଜି ସମସ୍ତେ ଧାଉଁଛନ୍ତି। ଯଦି ଆମେ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ହେଳା କରୁଛୁ ,ନିଜର କର୍ତବ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବେ ତୁଲାଉଛୁ ବୋଲି ଗର୍ବ କରିବାରେ କିଛି ମାନେ ହୁଏନା। ସାମାଜିକ ଭୂମିକା, ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର କ୍ଷୟ ଆଜି ଛତ୍ରେଛତ୍ରେ। ତେଣୁ ଚୋର ଓ ସଚ୍ଚୋଟ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲେ ବି ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ସମାନ। ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଠକ, ଚୋର ହୋଇପାରେ, କିମ୍ୱା ନୀତିନିଷ୍ଠ, ସାଧୁ ହୋଇପାରେ। ଉଭୟ ସମାଜର କ୍ଷତି କରନ୍ତି କାରଣ ସମାଜ ପ୍ରତି ଉଭୟଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧର ଅଭାବ। ଚୋର ଦେଖାଯାଏ କିନ୍ତୁ ସାଧୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ।

ଆମେ ଯେତେ ଆଧୁନିକ ହୋଇ ଚାଲିଛେ, ଆମ ସମାଜ ସେତିକି ବେଶି ବସ୍ତୁବାଦୀ ହୋଇ ଯାଉଛି। ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କହିଲେ ବେଶି ଉପଭୋକ୍ତା ବାଦୀ ହୋଇଯାଇଛୁ। ଆଧୁନିକତା କେବଳ କୃତ୍ରିମତା ରେ ଭରା । ଆଧୁନିକତାର ଭୁଲ୍ ରାସ୍ତାକୁ ଆମେ ଠିକ୍ ରାସ୍ତା ବୋଲି କହୁଛୁ। ମଣିଷ ମଣିଷପଣିଆଠୁ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି। ସାମାଜିକ ଅଧୋଗତି ଓ ସଂସ୍କୃତିକ ସ୍ଖଳନ ଘଟିଚାଲିଛି। ଯୁବ ପ୍ରାଣରେ ଆଜି ଆଉ ଆବେଗ ନାହିଁ। ସୋପ୍ନ ବିହୀନ ଓ ଲକ୍ଷଭ୍ରଷ୍ଟ। ନିଷ୍ଠା, ପ୍ରଚେଷ୍ଟା,ଧର୍ଯ୍ୟ ର ଘୋର ଅଭାବ। ବେଗ, ଆବେଗ ର ପରିପନ୍ଥୀ ସାଜିଛି , ବୃତି ପ୍ରବୃତି ର ଶତ୍ରୁ ସାଜିଛି। ବର୍ତମାନ ବଜାର ଓ ବୈଷୟିକ ପରିବେଶ ଖୁବ୍ ବିଷାକ୍ତମୟ। ଏହା ସମାଜ ପାଇଁ ସବୁଠୁ ବିପଦ୍‌ଜନକ। ଏଇ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଶିକ୍ଷାର ଭୂମିକା ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଜୀବନ ସହିତ ସାହିତ୍ୟର ସମ୍ପର୍କ ନିବିଡ଼ ହୋଇଥିବାରୁ ସାହିତ୍ୟର ଉପସ୍ଥିତି ଜୀବନରେ ରହିଲେ ଜୀବନର ମାଧୁରୀ ବଢେ। ନଚେତ୍ ଜୀବନ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ପାଲଟି ଯିବ। ରୁକ୍ଷତା ଓ କଠୋରତା ଜୀବନରେ ଅଧିକ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ। ହିଂସା, ଦୁର୍ନିତି, ଅନୀତି, ଶୋଷଣ ସମାଜରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ। ସାହିତ୍ୟର ସ୍ପର୍ଶରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ମଧୁମୟ ହୁଏ। ସାହିତ୍ୟ ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକାର ସଜ୍ଞା ନିରୂପିତ

କରେ। ସାହିତ୍ୟ ବେଗ-ଆବେଗ, ପେଶା-ନିଶା, ବୃତି-ପ୍ରବୃତି, ଗତି-ପ୍ରଗତି, ସଭ୍ୟତା-ସଂସ୍କୃତି ପାର୍ଥକ୍ୟ ବୁଝାଏ । ସାହିତ୍ୟ କୁହେ - କ୍ଷୁଦ୍ର ହିଁ ସୁନ୍ଦର , ଜୀବନ ମୂଲ୍ୟବାନ ଓ ମଣିଷ ଜୀବନ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ। ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମକୁ ଆମ ବୟସ ସହ ଜୀବନକୁ କିପରି ଯୋଡାଯାଇପାରିବ ଶିଖାଏ। ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ ନୁହେଁ; ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସମାଜକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମାର୍ଗ ଦେଖାଏ।

ସମାଜ କ୍ରମଶଃ ଶିକ୍ଷା, କଳା ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବର୍ତନ କରି ଏକ ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ ଆଣିଥାଏ। ଜୀବନର କଥାକୁ ଉଭୟେ ଳଳାକାର ଓ ସାହିତିକ ଦର୍ଶାଇ ଥାନ୍ତି। ପାଠକ ଓ ଦର୍ଶକ, ଲେଖକ ଓ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାନ୍ତି। ପ୍ରକୃତ କଳା ,ପାଠକ ଓ ଦର୍ଶକକୁ ସଚେତନ କରିଥାଏ। ଶିଳ୍ପୀ, ଲେଖକ, କବି, ପ୍ରାବନ୍ଧିକ, କଳାକାର, ନାଟ୍ୟକାର ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତଶିଳ୍ପୀ ନିଜର କୃତି, ଗଳ୍ପ, ଉପନ୍ୟାସ, କବିତା, ପ୍ରବନ୍ଧ ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତରେ ଜୀବନର ପ୍ରତିରୂପକୁ ହିଁ ଦେଖାଇଥାଏ। ଏକ ନାନ୍ଦନିକ ମାଧୁରିମାରେ ଏ ଜୀବନ ସୁନ୍ଦର ଓ ପରିପୁଷ୍ଟ - ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ରଷ୍ଟା ଏହି କଥା ହିଁ କହିଥାଏ ।ଏକ ଜାତିର ସଂସ୍କୃତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଗଛଟିଏ ଲଗାଏ କିନ୍ତୁ ତା'ର ଛାଇ ପାଇବାର ଆଶା ସେ ରଖି ନ ଥାଏ । କାରଣ ସେ ଗଛ ଛାଇ ଦେବାଯାଏ ସିଏ ବଂଚି ନଥାଏ। ସଂସ୍କୃତିର ଏଇ ଗଛ ଲଗେଇବା ନିସ୍ୱାର୍ଥପର ମନୋବୃତିର ପରିଚାୟକ। ସୃଜନ ଜଗତରେ କୁତ୍ରିମତାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ସମାଜ ପାଇଁ ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ କ୍ଷତିକାରକ ଯାହାର ସମାଜ ପାଇଁ କୌଣସି ଅବଦାନ ନଥାଏ କି ସିଏ କିଛି ହରାଏ ନାହିଁ। ଏକ ଉତମ ସମାଜ ତାକୁ କୁହାଯାଏ ଯେଉଁଠି ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ, ଜ୍ଞାନି ଗୁଣି ବ୍ୟକ୍ତି,କବି,ସାହିତ୍ୟିକ ବା ଜଣେ କଳାକାର ସମ୍ମାନୀତ ହୋଇଥାଏ। ସାମଗ୍ରୀକ ଭାବରେ ଯେଉଁ ସମାଜ ଜାତି ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ଲିଙ୍ଗ ଓ ବୟସର ପ୍ରଭେଦ ନ ରଖି ବିଦ୍ୱାନ,ସାହିତ୍ୟିକ, ଶିଳ୍ପୀ ଓ କଳାକାରଙ୍କୁ ନିଜ କୃତିର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଏ, ତାହା ହିଁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜ ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା । ଆଦର୍ଶ ସଂସ୍କୃତିର ଲକ୍ଷ୍ୟଣ ହେଉଛି ବୟସ୍କ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁବକ ବର୍ଗର ନିବିଡ ସଂପର୍କ । ଶିକ୍ଷା,ସାହିତ୍ୟ, କଳା, ଜ୍ଞାନ ସମସ୍ତ ଦିଗରେ ନିପୁଣତା ହାସଲ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଆଧାର କରି ଠିକ୍ ଦିଗ ଚୟନ କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ପୂର୍ବ ପିଢିର ଅନୁଭୁତି ର ଉପାଦେୟତାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା । ନୁତନ କଳାକାର ପୂର୍ବ ପିଢିର କଳାକାରଙ୍କୁ ଉଚିତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସମ୍ମାନ କରିବା ଉଚିତ । ନୁତନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପୂର୍ବ ପିଢିର ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କୁ ଉଚିତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସମ୍ମାନ କରିବା ଉଚିତ । ନୁତନ କବି ଶିକ୍ଷକ, କିମ୍ବା ସାହିତ୍ୟିକ ପୂର୍ବ ପିଢିର ଶିକ୍ଷକ ଓ ସାହିତ୍ୱିକଙ୍କୁ ଉଚିତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସମ୍ମାନ କରିବା ଉଚିତ । ଏହା ଫଳରେ ନୂତନ ପିଢିର ଚିନ୍ତାଚେତନାରେ ଅବିରତ ଉତରଣ ଘଟି ଚାଲେ । ଯେଉଁ ସମାଜରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ସାହିତ୍ୟିକ,କବି , ଶିକ୍ଷକ ସେମାନଙ୍କର ସମାନ ବୃତିଧାରୀ ବକ୍ତିଙ୍କୁ ଇର୍ଷା କିମ୍ବା ତିରସ୍କାର କରନ୍ତି ସେଠାରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଧୋଗତି ଘଟେ । ସେଥି ପାଇଁ ସମାଜ ଦୀଗହରା ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରଗତୀ ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ନହୋଇ ବିନାଶ ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ । ସମାଜ ପଛେଇ ଚାଲୁଛି ବୋଲି ନ ମାନି, ଓଲଟା ସେଇ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରାକୁ ବଳିଷ୍ଠ ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରେ । ଶିକ୍ଷା ,ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ସବୁ କିଛି ଯୁକ୍ତି ଆଧାରିତ । ଯୁକ୍ତି ନିହିତ ଜ୍ଞାନ ମଣିଷର ସମାଜିକ ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ସେହି ପରିଚୟକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସ ମଧ କରେ । ମଣିଷର ବିବେକ ରହିତ ଜ୍ଞାନ ର ବିକଶିତ ହେଲେ ସମାଜିକ ବିକାଶ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।

ଦୂଖର କଥା ଏବେ ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ଶ୍ରୋତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି କମିବାରେ ଲାଗିଛି। ବିଶେଷକରି ଓଡିଆ ପାଠକମାନଙ୍କର ବହି କିଣିବା ପ୍ରବଣତା ଖୁବ୍ କମି କମି ଯାଉଛି। ପୁସ୍ତକର କୌଣସି ବିକଳ୍ପ ନାହିଁ। ବର୍ଷମାନଙ୍କ ସହିତ ଆହୁରି ଜୀବନ ଯୋଡିବା ପାଇଁ ବହି ଶିଖାଏ। ଜୀବନ ସହିତ ବର୍ଷମାନଙ୍କୁ ଯୋଡିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ। ଉଚ୍ଚମାନର ଜୀବନ ପାଇଁ, ଏକ ବୌଦ୍ଧିକ ଉତରଣ ପାଇଁ ବହି ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମଧ୍ୟମ। ବହି ହିଁ ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାଥି । ଚିନ୍ତାଶକ୍ତିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାପାଇଁ ପଠନ ଅଭ୍ୟାସ ଅବଶ୍ୟକ। ସାମାଜିକ ଅଧୋଗତି ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତି ଏବେ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ। ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଯଦିଓ ଏହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସାଙ୍ଗେ ଆସିଛି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶର ଆମ ଦେଶ ଉପରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆକ୍ରମଣ। ସେଥିରୁ ଜାତ ହୋଇଛି ସାମାଜିକ ସ୍ଖଳନ। ଆମ ଓଡିଶା, ସମସ୍ତ ପଛୁଆ ରାଜ୍ୟ ପରି ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅନୁକରଣପ୍ରିୟ ହୋଇ ଯାଉଛୁ। ଆଧୁନିକୀକରଣର ପ୍ରଭାବରେ, ସଂସ୍କୃତି ହୋଇଛି ସହରୀ ଅପସଂସ୍କୃତି , 'ବାଟ ହୋଇଛି ଅବାଟ,' ମଣିଷ ହୋଇଛି ଅମଣିଷ'। ଦୂର୍ନିତି ହେଇଛି ନୀତି । ନିଜକୁ ସାଧୁ, ସଚ୍ଚୋଟ, ଶିକ୍ଷିତ ବୋଲାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନିଗୂଢ଼ ଭାବେ ଅମଣିଷ ସାଜୁଛି। ତେଣୁ ଏ ଧାରା ଘୋର ବିପଦ୍‌ଜନକ ଆମ ସମାଜ ପାଇଁ। ଆମେ ବୈଷମ୍ୟ ଭରା ସମାଜ ଭିତରେ ଏବେ ଅମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ସମ୍ବଳିତ ଧାରାରେ ପାଗଳ ପରି ଧାଉଁଛୁ।

ଆଧୁନିକୀକରଣର ମହାପ୍ରବାହର·ବିକୃତ ଧାରାରେ ଆମେ ସାମିଲ ହୋଇଛୁ। ସାରା ସମାଜ ସାଜିଛି ବଜାରମୁଖୀ। ଆମର ସାଂସ୍କୃତିକ ପୁଞ୍ଜି ଓ ଆମ ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ ଆକ୍ରାନ୍ତ। ବଜାର ବିଜ୍ଞାନ ସାଥୀରେ ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ସଂସ୍କୃତି ପଛରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି। ବିଜ୍ଞାନ ସମାଜର ସାଥୀ ନ ହୋଇ ବଜାରର ସାଥୀ ହେବା ହେଉଛି ଏକ ବିଡ଼ମ୍ବନା। ଏହି ଦିଗହରା ବେଳରେ ସଠିକ୍ ବାଟ ଦେଖାଇବ ଏକମାତ୍ର କଳା ଓ ସାହିତ୍ୟ। ଯେଉଁଠି ସାହିତ୍ୟର ଗୁଣାତ୍ମକ ଅବକ୍ଷୟ ଘଟେ, ସେଠି ସଭ୍ୟତାର

ମଧ୍ୟ ବିନାଶ ଘଟେ । କାରଣ ସାହିତ୍ୟ ବିନା ସଂସ୍କୃତି ପାଲଟେ ବନ୍ଧ୍ୟା । ଏଇ ମର୍ମରେ ଏ ଆଲୋଚନାକୁ ଦୁଇଟି   ବିନ୍ଦୁରେ ଏଇଠି ସମାପ୍ତ କରିବା । ପ୍ରଥମେ, ଯେତେବେଳେ ଅର୍ଥନୈତିକ ବୈଷମ୍ୟ ନିରନ୍ତର ଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ଓ ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ହ୍ରାସ ଘଟୁଛି, ଶିକ୍ଷା, କଳା , ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାହିତ୍ୟ ହିଁ ସମାଜକୁ ସୁସ୍ଥ ରଖି ପାରିବ । ଯେତେବେଳେ ଭୋଗ-ବିଳାସର ମାନସିକ ବ୍ୟାଧି ଭିତରେ ମାନବିକତାର ଘୋର ଅଭାବ ନିରନ୍ତର ଦେଖାଦେଲାଣି , ଶିକ୍ଷାର ସମାଜିକ ଭୂମିକା, ଆଜି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟରେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ସାଂସ୍କୃତିକ ଆକ୍ରମଣରେ ଆମର ସଂସ୍କୃତି ଏବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ତାକୁ କେବଳ ରକ୍ଷା କରିପାରିବ ମାନବିକତା ଓ ଆମ ସଂସ୍କୃତି । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳା କେବଳ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା ବର୍ଦ୍ଧନ କରି ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ଗଠନ କରିପାରିବ । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ସଂପୃକ୍ତି ଓ ଭୂମିକା ବୃଦ୍ଧିପାଇବା ନିହାତି ଜରୁରୀ ।

(((୦୦୦)))